VENDIM
Nr.00-2021-1134(62), datë 1.11.2021

NË EMËR TË REPUBLIKËS

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, i përbërë nga gjyqtarët:
Ilir Panda kryesues;
Sokol Binaj anëtar;
Albana Boksi anëtare;
Sandër Simoni anëtar;
Klodian Kurushi anëtar,
në datat 26.10.2021 dhe 1.11.2021, mori në shqyrtim, në seancë gjyqësore, çështjen penale që i përket:
KËRKUES: Durim Vata
PERSON I INTERESUAR: Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës
OBJEKTI: Shuarje e masës së sigurimit.
BAZA LIGJORE**:** Nenet 238, 261/1/ç, 262 dhe 263/2/b të Kodit të Procedurës Penale (në vijim "KPP").

KOLEGJI PENAL I GJYKATËS SË LARTË,

Pasi dëgjoi relatimin e gjyqtarit Sokol Binaj; avokatin Sokol Tahiraj, mbrojtës i kërkuesit Durim Vata, që kërkoi nga Kolegji Penal shuarjen e masës së sigurimit; Prokurorin e Prokurorisë së Përgjithshme Arqilea Koça, që kërkoi lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit Shkodër; si dhe bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I. Rrethanat e çështjes

1. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kukës, me vendimin nr. (467)25, datë 18.5.2020, ka caktuar masën e sigurimit personal "arrest në burg", të parashikuar nga neni 238 i KPP-së, midis të tjerëve edhe për shtetasin Durim Vata, me cilësinë e personit të dyshuar (hetuar) për kryerjen e veprës penale "Kultivimi i bimëve narkotike", në bashkëpunim, parashikuar nga neni 284/2 i Kodit Penal (në vijim "KP").

2. Më datë 21.5.2020, nga oficerët e policisë gjyqësore pranë Komisariatit të Policisë Kukës, është depozituar në gjykatë procesverbali i zbatimit të masës së sigurimit personal të caktuar ndaj kërkuesit Durim Vata. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kukës, gjyqtari për hetimet paraprake pranë asaj gjykate, me vendimin nr. (471)242, datë 21.5.2020, ndër të tjera, ka verifikuar pozitivisht, në përputhje me përcaktimet e nenit 248/2 të KPP-së, kushtet dhe kriteret e caktimit dhe të zbatimit të masës së sigurimit personal të "arrestit në burg", ndaj të hetuarit Vata, (si dhe nevojat e sigurimit, sipas përcaktimit të neneve 228, 229, 230 të KPP-së).

3. Më datë 30.7.2020, Prokuroria pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës ka paraqitur kërkesë për dërgimin për gjykim të çështjes penale që i përket procedimit penal me nr. 420, të vitit 2018, ku, ndër të tjerë, është marrë i pandehur edhe kërkuesi Durim Vata, për veprën penale "Kultivimi i lëndës narkotike", në bashkëpunim, parashikuar nga neni 283/2 i KP-së. Me vendimin nr. (1107) 355, datë 6.11.2020, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kukës, gjyqtari i seancës paraprake pranë asaj gjykate, ka vendosur pranimin e kërkesës së prokurorit dhe dërgimin për gjykim të çështjes penale që i përket procedimit penal me nr. 420, viti 2018, me të pandehur, ndër të tjerë, edhe kërkuesin Durim Vata.

4. Më datë 10.6.2021, kërkuesi Durim Vata ka paraqitur kërkesë për shuarje të masës së sigurimit personal të "arrestit në burg", caktuar ndaj tij me vendimin nr. (467)25, datë 18.5.2020, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës. Kjo kërkesë është marrë në shqyrtim nga kolegji gjykues në disponim të të cilit rezulton, ndërkohë, gjykimi në themel i akuzës së kontestuar nga prokurori, të pandehurit Vata, si gjykata kompetente, që disponon aktet në zbatim të nenit 261/3 të KPP-së. Kërkuesi pretendon se është në kushtet e verifikimit të tejkalimit të afateve të paraburgimit të vuajtura prej tij, për efekt të aplikimit të asaj mase, të përcaktuara në nëntë muaj – pa u dhënë vendimi i dënimit – sipas përmbajtjes së nenit 263/2/b të KPP-së, pasi sanksioni i parashikuar në dispozitën që i atribuohet këtij të fundit, sipas akuzës neni 283/2 të KP-së, parashikon një dënim, në maksimum deri në 10 vjet.

5. **Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kukës**, me vendimin nr. 104 të Regjistrit Themeltar, datë 12.6.2021, ka vendosur:

"*- Rrëzimin e kërkesës së kërkuesit Durim Vata.*

- Shpenzimet gjyqësore lihen siç janë bërë.

- Kundër këtij vendimi mund të bëhet ankim në Gjykatën e Apelit Shkodër brenda 5 ditëve, afat ky që fillon nga dita e njoftimit të vendimit.".

6. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kukës ka arsyetuar, ndër të tjera, se:

"Nga interpretimi gramatikor logjik dhe sistematik, i neneve 332/dh, 332/c dhe 332/d të Kodit të Procedurës Penale, gjykata çmon se Seanca Paraprake është parashikuar nga legjislatori si një fazë filtrimi i aktivitetit hetimor të prokurorisë, gjatë së cilës vlerësohen pretendimet për pavlefshmëri të akteve dhe papërdorshmëri të provave, kontrollohen veprimet hetimore të kryera dhe nëse çmohet e nevojshme disponohet për plotësimin e tyre, duke përcaktuar edhe drejtimet përkatëse, kontrollohet cilësimi juridik i akuzës së formuluar dhe bëhet një vlerësim paraprak mbi provueshmërinë e akuzës mbi kriterin e provave të mjaftueshme.

Sa më sipër, gjykata çmon se kjo fazë e procesit penal (seanca paraprake), nuk mund të kualifikohet si fazë e gjykimit në themel të çështjes , e për pasojë, përllogaritja e afatit të paraburgimit parashikuar nga neni 263, pika 2, germa "b" e Kodit të Procedurës Penale duhet të fillojë nga momenti kur gjyqtari i seancës paraprake disponon me vendimin për dërgimin e çështjes në gjykim, pasi prej gjykatës çmohet se kjo është dita e dorëzimit të akteve në gjykatë dhe jo momenti kur Prokurori disponon me kërkesën për dërgimin e çështjes në gjyq përpara Gjyqtarit të Seancës Paraprake.".

7. Ndaj vendimit të mësipërm ka ushtruar ankim i pandehuri Durim Vata, duke kërkuar: "Ndryshimin e vendimit nr. 104, datë 12.6.2021, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës, dhe deklarimin e shuarjes së masës së sigurimit personal të "arrestit në burg" të aplikuar ndaj tij".

8. **Gjykata Apelit Shkodër**, me vendimin nr. 145, datë 24.6.2021, ka vendosur:

"- Lënien në fuqi të vendimit nr.(639)104, datë 12.6.2021, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës.

- Kundër vendimit lejohet rekurs në Gjykatën e Lartë, brenda afatit ligjor që është 45 ditëve nga e nesërmja e komunikimit të vendimit.".

9. Kjo gjykatë ka arsyetuar se, në analizë të përmbajtjes së nenit 332/dh të KPP-së, që bën fjalë për "vendimin e gjyqtarit të seancës paraprake", në kuadër të kësaj vendimmarrjeje rezultojnë të verifikuara dy faza të identifikuara në: fazën e parë, që konfiguron disponimin e gjyqtarit të seancës paraprake për dërgimin e çështjes në gjykim që vijon deri në momentin e shprehjes së këtij gjyqtari lidhur me kërkesën e prokurorit për dërgimin e çështjes në gjyq. Në këtë fazë nuk kemi dorëzim aktesh në gjykatë për efekt gjykimi, por për efekt verifikimi nëse ekzistojnë kushtet për dërgimin e çështjes në gjyq disponim ky që përkon me kërkesat e nenit 332/dh të KPP-së. Në seancë paraprake, gjyqtari sipas nenit 332/ç të KPP-së mund të urdhërojë edhe plotësimin e hetimeve, duke përcaktuar drejtimin dhe, kur është rasti, edhe aktet që duhet të kryhen. Gjykata cakton afatin brenda të cilit hetimet duhet të përfundojnë dhe datën e seancës së re. Qartazi, veprimet e kryera prej këtij gjyqtari nuk mund të konsiderohen si të kryera në fazën e gjykimit në themel të çështjes, po kështu, në pikën

3, të kësaj dispozite – nenit 332/dh të KPP-së, parashikohet ndër të tjera, se procedura e shqyrtimit në seancë paraprake nuk zëvendëson gjykimin e çështjes në themel. Kjo do të thotë se gjykimi i themelit është i ndryshëm nga gjykimi në seancë paraprake. Në çdo fazë të procedimit ka afate të caktuara procedurale.

Data 30.7.2020, e identifikuar nga kërkuesi si momenti i fillimit të konsumimit të afateve të paraburgimit të fazës së gjykimit (9 muaj), ka të bëjë me momentin e dërgimit nga prokurori të akteve në gjykatë për shqyrtimin e kërkesës për dërgimin e çështjes në gjyq, dhe jo me depozitimin e akteve për gjykimin e themelit të çështjes. Ndaj ky afat, për aq sa u arsyetua më lart nuk mund të shërbejë si moment i fillimit të llogaritjes së afateve të paraburgimit, të kësaj faze, të gjykimit, pasi në këtë rast aktet nuk dërgohen në gjykatë për gjykimin e themelit të çështjes. Pra, afati i paraburgimit i përcaktuar në nenin 263/2 të KPP-së duhet të llogaritet duke filluar nga dita e paraqitjes së akteve në gjykatë për gjykimin në themel të çështjes.

10. **Kundër vendimit nr. 145, datë 24.6.2021, të Gjykatës së Apelit Shkodër, më datë 8.7.2021, ka paraqitur rekurs kërkuesi Durim Vata**, i cili ka kërkuar:

- Ndryshimin e vendimeve të Gjykatës së Apelit Shkodër nr. 145, datë 24.6.2021, që ka vendosur: "lënien në fuqi" të vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës – nr. 104, datë 1206.2020, dhe të këtij vendimi, deklarimin e shuarjes së masës së sigurimit personal të "arrestit në burg", të caktuar me vendimin nr. (467) 25, datë 18.5.2020, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës, gjyqtarit për hetimet paraprake pranë asaj gjykate, ndaj të hetuarit (të pandehurit aktualisht) Durim Vata, si i dyshuar për kryerjen e veprës penale të "Kultivimit të bimëve narkotike", në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 284/2 i Kodit Penal.

10.1 Në mënyrë të përmbledhur, në rekurs janë parashtruar këto shkaqe:

- Për sa i përket shuarjes së masës së sigurimit personal "arrest në burg", të vendosur ndaj kërkuesit, nga dita e regjistrimit të çështjes në gjykatë, datë 30.7.2020 deri më datë 7.7.2021, që përkon me momentin e gjykimit të çështjes (kërkesës) nga Gjykata e Apelit Shkodër, kanë kaluar 11 muaj e 7 ditë. Referuar nenit 263/2/b të KPP-së, afatet e kohëzgjatjes së paraburgimit konsiderohen të tejkaluara, me pasojë humbjen e fuqisë – shuarjen – e masës së sigurimit personal, të caktuar, në rastin konkret, të masës së "arrestit në burg", në qoftë se nga dita e dorëzimit të akteve në gjykatë ka kaluar afati prej 9 muaj, kur procedohet për krime që dënohen në maksimum deri në 10 vjet burgim dhe nuk është dhënë dënim.

- Mbi bazën e këtyre të dhënave, duke llogaritur edhe pezullimet e afatit të paraburgimit të të pandehurit Vata, të operuar nga Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kukës, gjatë gjykimit të themelit të çështjes penale, në ngarkim të tij, të cilat rezultojnë në masën e gjashtë ditëve, natyrshëm, konkludohet se afati i paraburgimit të konsumuar nga i pandehuri Vata, për fazën e gjykimit të çështjes, në shkallë të parë, i parashikuar prej nenit 263/2, germa "b", të KPP-së (llogaritja e këtij afati prej nëntë muaj, sipas kësaj dispozite, "mbulon" periudhën nga "dita e dorëzimit të akteve në gjykate deri në konkludimin e gjykimit të çështjes në shkallë të parë"), verifikohet i tejkaluar, prej afër dy muajsh, me konsekuencë të pashmangshme, humbjen e fuqisë – shuarjen – e masës së sigurimit personal të "arrestit në burg", të caktuar dhe të zbatuar ndaj të pandehurit Vata. Me konstatimin e këtij fakti, në mënyrë imediate prej gjykatës duhet deklaruar, gjithnjë duke konsideruar me cilësinë e momentit fillestar të llogaritjes së këtij afati – ditën e dorëzimit të akteve në gjykatë – momentin (ditën) e depozitimit, në sekretarinë e gjykatës – gjyqtarit të seancës paraprake – të kërkesës së prokurorit "për dërgimin e çështjes në gjyq", në përputhje me përcaktimet e nenit 331 të KPP-së.

11. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në dhomë këshillimi, meqenëse ndërmjet gjykatave më të ulëta ka qëndrime dhe arsyetime të ndryshme në lidhje me llogaritjen e afatit të paraburgimit të konsumuar gjatë periudhës së gjykimit të kërkesës së prokurorit nga gjyqtari i seancës paraprake, me vendimin e datës 30.9.2021, vendosi kalimin në seancë gjyqësore për shqyrtimin e çështjes penale me

nr. 61010-00587-2021, datë regjistrimi 28.7.2021, me qëllim njësimin e praktikës gjyqësore, në lidhje me çështjen:

"Cilës fazë procedurale i takon afati i paraburgimit që konsumohet gjatë gjykimit nga gjyqtari i seancës paraprake?".

12. Në seancë gjyqësore, mbrojtësi i kërkuesit Durim Vata kërkoi shuarjen e masës së sigurimit, si pasojë e llogaritjes së afatit të paraburgimit të konsumuar gjatë gjykimit në seancë paraprake, si afat i kaluar për llogari të afateve gjykimore. Nga ana e tij, në seancë u parashtruan këto argumente:

- Ndjekja penale fillon me dërgimin e kërkesës së prokurorit për dërgimin e çështjes për gjyq, pasi vetëm në këtë çast kemi krijimin e një marrëdhënie procedurale me gjykatën.

- Vetëm pas njoftimit të përfundimit të hetimeve paraprake, prokurori, sipas nenit 327, pika 6, të KPP-së, pasi i ka njoftuar edhe akuzën dhe i ka njohur të drejtën për të ushtruar mbrojtjen brenda 10 ditëve të pandehurit, kur nuk ka proceduar sipas neneve 400 (gjykimi i drejtpërdrejtë), 406/a (urdhër penal) dhe 406/dh (me marrëveshje), të KPP-së, bën kërkesë për dërgimin e çështjes në gjyq.

- Pra, është në këtë çast kohor që kemi ushtrimin e ndjekjes penale, dhe në këtë çast duhet të konsiderohet se afatet e paraburgimit duhet të lidhen me fazën e gjykimit të themelit të shkallës së parë dhe jo me atë të hetimeve.

- Çdo gjë që ndodh në fazën e seancës paraprake dhe koha që kalon aty, pra edhe ecja e afateve të paraburgimit, me paraqitjen e kërkesës së prokurorit për dërgimin e çështjes për gjyq që shënon çastin e ushtrimit të ndjekjes penale duhet të konsiderohet si fazë paraprake "gjykimi" dhe jo si pjesë e hetimeve paraprake.

13. Prokurori, pranë Prokurorisë së Përgjithshme, kërkoi nga Kolegji Penal lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së Apelit Shkodër, duke llogaritur afatin e paraburgimit të konsumuar gjatë gjykimit në seancë paraprake, si afat i kaluar për llogari të afateve të hetimit paraprak. Prokurori ka parashtruar këto argumente:

- Për të kuptuar qëllimin e seancës paraprake duhet parë synimi i këtij instituti, që është kalimi në një filtër gjyqësor të vendimmarrjes së prokurorit gjatë hetimeve paraprake; kontrollin gjyqësor të diligjencës/kujdesit të prokurorit gjatë hetimeve paraprake; efektiviteti i shqyrtimit gjyqësor në themel të procedimit penal nëpërmjet parandalimit dhe riparimit të të metave; mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të individëve pjesëmarrës në një procedim penal nga një shqyrtim në themel me debatin gjyqësor.

- Në interpretim sistematik, konstatojmë se instituti i seancës paraprake është parashikuar në kreun IX të KPP-së, i cili nga ana e tij është pjesë përbërëse e titullit IV të tij "Hetimet paraprake". Ky titull pasndiqet nga titulli V nën emërtimin "Gjykimet", pra nisur nga ky interpretim konkludohet se ligjvënësi e ka vendosur institutin e seancës paraprake si pjesë përbërëse e fazës së hetimeve e për pasojë, bazuar në logjikë formale, afati i paraburgimit i konsumuar gjatë gjykimit të seancës paraprake, i takon fazës së hetimit paraprak.

- Në interpretim analogjik me jurisprudencën italiane, konkludohet se për t'i dhënë një përgjigje çështjes së shtruar për zgjidhje bazuar në lidhje me parashikimet e bëra në nenin 332/dh të Kodit tonë të Procedurës Penale duhet të mbështetemi në mënyrë kumulative në dy kritere. Kriteri i parë është ai që buron nga interpretimi sistematik i dispozitës që sikurse argumentuam çon në konkluzionin se instituti i seancës paraprake është pjesë e fazës së hetimeve paraprake e për rrjedhojë dhe paraburgimi i konsumuar gjatë kësaj faze i takon fazës së hetimit paraprak. Dhe kriteri i dytë është kriteri funksional i organit procedues, në rastin konkret të gjykatës. Pra vlerësimi se në cilin moment gjykata ushtron funksionet kontrolluese vlerësuese të hetimeve paraprake dhe në cilin moment gjykata ushtron funksionet kushtetuese të bërjes së drejtësisë.

- Aktiviteti i gjykatës, pas vendimmarrjes së përshkruar kryesisht në shkronjat "b" dhe "c" të nenit 332/dh të KPP-së, përfshihen në aktivitetin funksional kushtetues të gjykatës dhe nuk i takon fazës së hetimit paraprak e për pasojë dhe afatet e paraburgimit të konsumuara pas vendimmarrjes së mësipërme i takojnë fazës së gjykimit.

II. Vlerësimi i Kolegjit Penal

14. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë (në vijim "Kolegji"), në dhomë këshillimi, në datë 30.9.2021, verifikoi rekursin e paraqitur nga kërkuesi/i pandehuri Vata, në funksion të plotësimit të kushteve formale dhe substanciale të pranueshmërisë së tij, në përputhje me përcaktimet e neneve 432 dhe 433 të KPP-së. Kolegji vlerësoi se rekursi objekt shqyrtimi plotëson kërkesat e ligjit për t'u pranuar, konkretisht të kushtit të karakterit substancial, të përcaktuar në germën "a", të paragrafit të parë të nenit 432 të KPP-së, të identifikuar në: "mosrespektimin ose zbatimin e gabuar të ligjit procedural", prej gjykatave të të dyja shkallëve (të Rrethit Gjyqësor Kukës dhe të Apelit Shkodër), lidhur me kërkesën e paraqitur nga kërkuesi/i pandehuri Vata, gjatë gjykimit në themel të çështjes penale në ngarkim të tij, me objekt deklarimin e humbjes së fuqisë (shuarjes) së masës së sigurimit personal të "arrestit në burg" caktuar ndaj tij. Gjykatat e faktit, në shqyrtimin e kësaj kërkese, kanë disponuar për rrëzimin e saj, duke vlerësuar qëndrimin e mbrojtësit se afatet e paraburgimit janë konsumuar, pasi kanë kaluar nëntë muaj pa u shprehur gjykata me vendim përfundimtar, si të pabazuar në ligj. Në interpretimin e ligjit procedural penal, gjykatat e faktit kanë arritur në konkluzionin se afati i paraburgimit i "konsumuar"/që ka kaluar gjatë kohës së shqyrtimit të çështjes nga gjyqtari i seancës paraprake deri në momentin që ky i fundit ka disponuar "për dërgimin e çështjes në gjyq", duhet përfshirë si afat i fazës së hetimit paraprak. Sipas gjykatave të shkallës së parë dhe të apelit, afati i parashikuar në nenin 263/2 të KPP-së për fazën e gjykimit, fillon nga momenti i depozitimit dhe i regjistrimit të fashikullit të gjykimit te gjyqtari i gjykimit të çështjes në themel, duke vlerësuar këtë moment, si: "dorëzimi i akteve në gjykatë".

15. Në verifikim të praktikës gjyqësore në drejtimin e sipërcituar, duke mbajtur në konsideratë edhe faktin e rëndësishëm të ndryshimeve që ka pësuar KPP-ja (me ligjin nr. 35/2017, datë 30.3.2017), ku është parashikuar seanca paraprake si një fazë e procedimit penal, por, nga ana tjetër, edhe faktin që ky ndryshim nuk është shoqëruar edhe me ndryshimin e nenit 263 të KPP-së, Kolegji çmoi se ekzistojnë kushtet e parashikuara në nenin 438 të KPP-së për inicimin e procedurës së gjykimit për njësimin e praktikës gjyqësore. Seanca paraprake është parashikuar si një fazë e rëndësishme dhe e pashmangshme e procedimit penal, që synon të garantojë të drejtat e mbrojtjes, duke verifikuar dhe kontrolluar plotësinë e hetimeve të kryera, veprimet dhe vendimmarrjen e prokurorit gjatë fazës së hetimit paraprak.[1] Kolegji konstaton se, ndonëse ligjvënësi ka parashikuar seancën paraprake në procesin penal, nuk e ka shoqëruar këtë ndryshim të rëndësishëm edhe me ndryshimin e nenit 263 që parashikon afatet e paraburgimit për çdo fazë të procedimit. Ndërkohë, në funksion të ushtrimit të kontrollit të hetimeve paraprake, gjyqtari i seancës paraprake mund të disponojë edhe për plotësimin e hetimeve, sipas nenit 332/ç të KPP-së dhe/ose për korrigjimin ose saktësimin e akuzës, sipas nenit 332/d të KPP-së, fakt ky që ndikon edhe në afatin e paraburgimit, për të pandehurin ndaj të cilit është caktuar masa e arrestit.

16. Përballur me problematikën e sipërcituar, Kolegji konstaton se nga gjykatat e faktit ka pasur qëndrime të ndryshme, në lidhje me kohëzgjatjen e paraburgimit dhe ndikimin e kësaj faze të re të procedimit (seanca paraprake) në afatet e posaçme (të secilës fazë përkatëse) dhe/ose në ato të përgjithshme (tërësore) të paraburgimit, të parashikuara në nenin 263 të KPP-së. Në rastin konkret,

[1] Për më tepër, relacioni i Komisionit për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, që shoqëroi miratimin e ndryshimeve në KPP, me ligjin nr. 35/2017, "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7905, datë 21.3.1995, "Kodi i Procedurës Penale".

gjykatat e Rrethit Gjyqësor Kukës dhe e Apelit Shkodër, kanë përcaktuar se seanca paraprake, parashikuar në nenet 332–332/gj të KPP-së, është pjesë e fazës së hetimeve paraprake, për efekt të llogaritjes së afateve të paraburgimit (të kohëzgjatjes së tyre). Ndërkohë, në raste të tjera të ngjashme, gjykatat kanë mbajtur qëndrimin se seanca paraprake dhe afati i zgjatjes së saj është pjesë e fazës së gjykimit, për efekt të llogaritjes së afateve të paraburgimit (për më tepër, shih vendimet nr. 77, datë 30.7.2018 dhe nr. 219, datë 27.11.2019 të (ish) Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda). Në ndryshim nga ligji procedural penal shqiptar, KPP-ja italiane që është marrë si model referimi nga ligjvënësi shqiptar, parashikon afate të qarta paraburgimi për secilën fazë, përfshi këtu edhe seancën paraprake. Kolegji vlerëson me rëndësi të theksojë faktin se edhe pas ndryshimeve të fundit të KPP-së, me ligjin nr. 41/2021, ku faza e seancës paraprake ka pësuar ndryshime thelbësore, ligjvënësi nuk ka reflektuar në përmbajtjen e nenit 263 të KPP-së.

17. Në terma të tjerë, kjo problematikë, se: "Cilës fazë procedurale i përket (i atashohet) afati i (kohëzgjatjes) paraburgimit të konsumuar, prej të pandehurit, gjatë fazës së procedimit të gjykimit (trajtimit) të çështjes prej gjyqtarit të seancës paraprake", objekt i këtij gjykimi njësues, do të gjejë zgjidhje në varësi të interpretimit nëse kjo fazë e re e procedimit penal do të cilësohet si një fazë ndërmjetëse midis fazës së hetimeve paraprake dhe fazës së gjykimit të çështjes (në shkallë të parë dhe të dytë) apo do të renditet/përfshihet – *tout court*/*thjesht* – në përbërje të njërës apo të tjetrës fazë (hetim apo gjykim). Në këtë vështrim, Kolegji vlerëson me rëndësi të evidentojë qëllimin e përfshirjes së kësaj faze procedurale në procesin penal, rolin dhe kompetencat që ka gjyqtari i seancës paraprake.

18. Kolegji sjell edhe një herë në vëmendje se, me ligjin nr. 35/2017, "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7905, datë 21.3.1995, "Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë", (të ndryshuar), është parashikuar faza e seancës paraprake, si një fazë "filtri dhe kontrolli" mbi veprimet dhe vendimmarrjen e prokurorit. Gjyqtari i seancës paraprake ka kompetencë të verifikojë provat e mbledhura në ngarkim të të pandehurit gjatë fazës së hetimeve paraprake, si dhe bazueshmërinë/qëndrueshmërinë e akuzës në gjykimin e themelit. Me fjalë të tjera, detyra kryesore e gjyqtarit të seancës paraprake është të kontrollojë nëse kërkesa e prokurorit për dërgimin e çështjes në gjyq është e bazuar, si nga pikëpamja e mjaftueshmërisë së provave, ashtu edhe nga pikëpamja e përdorshmërisë dhe vlefshmërisë së akteve, por nuk ka si qëllim të arrijë në konkluzione mbi fajësinë e të pandehurit. Kontrolli i ushtruar nga gjyqtari i seancës paraprake mbi hetimet e kryera, përfshi këtu edhe saktësimin apo korrigjimin e akuzës, nuk do të thotë se ai merr funksionet e prokurorit në ushtrimin e ndjekjes penale.

19. Përfshirja e seancës paraprake si një nga fazat e procedimit penal, paraqet rëndësi në funksion të forcimit të institutit të mbrojtjes, nëpërmjet kontrollit (filtrimit) të akuzave të nxituara dhe të pambështetura, të paraqitura prej prokurorit, fryt i një veprimtarie hetimore të pakompletuar/të paplotë, përfshirë sidomos rastet kur prokurori anashkalon apo nuk tregon vëmendjen e duhur në lidhje me integrimin e kontributit të mbrojtjes në funksion të kësaj kompletueshmërie. Ligjvënësi, gjithsesi ndryshe nga fazat e tjera klasike të procedimit penal, të hetimeve paraprake dhe të gjykimit të çështjes në themel (në shkallë të parë dhe të dytë), nuk parashikoi *(ometoi)* afate të veçanta kohëzgjatjeje të paraburgimit për këtë fazë dhe as një pasqyrim të ndikimit të kësaj faze të re, të shtuar, të procedimit, në afatin tërësor të kohëzgjatjes së paraburgimit, të parashikuar në nenin 263/6 të KPP-së. Kjo fazë e procedimit penal ka ndikim në ecurinë e gjithë procesit, përfshi këtu edhe në kohëzgjatjen e e paraburgimit për të pandehurin.

20. Verifikimi i kësaj situate ligjore nga njëra anë, dhe "modelimi" i seancës paraprake, nga ana tjetër, për sa i përket aspektit procedural të zhvillimit të saj, sipas tipologjisë së zhvillimit të seancës gjyqësore të gjykimit të çështjes në themel, me elemente tipike karakterizues të këtij gjykimi *(in primis* "kompetenca" e gjyqtarit të seancës paraprake, për të pezulluar afatet e paraburgimit të të

pandehurit, në përputhje me përcaktimet e nenit 265 të KPP-së), sipas konsideratës së këtij Kolegji imponon pashmangshmërisht, një linjë interpretimi të problematikës së identifikuar në këtë gjykim njësues, në favor të konsiderimit të periudhës së kohëzgjatjes së paraburgimit, të vuajtur prej të pandehurit gjatë seancës paraprake, si periudhë që i përket (integrohet) në fazën e gjykimit të çështjes, të parashikuar në paragrafin e dytë të nenit 263 të KPP-së. Ky afat fillon prej momentit (ditës) të "dorëzimit të akteve në gjykatë", nga prokurori dhe zgjat deri në momentin e "dhënies së vendimit të dënimit në gjykatën e shkallës së parë", gjithnjë duke respektuar kjo kohëzgjatje afatet e parashikuara, me pasojë humbjen e fuqisë së masës (shuarjen e saj), në shkronjat "a", "b", "c", të paragrafit të dytë të kësaj dispozite, sipas llojit të akuzës për të cilën procedohet.

21. Por, nga ana tjetër, Kolegji konstaton se gjyqtari i seancës paraprake në ushtrim të funksioneve që i ka njohur ligji, mund të disponojë edhe për plotësimin e hetimeve, kur ato nuk janë të plota, si dhe mund të urdhërojë prokurorin të korrigjojë apo të saktësojë akuzën e atribuar të pandehurit. Vendimmarrja e gjyqtarit të seancës paraprake në këto raste, nuk i jep fund seancës paraprake, pra nuk përmbyll këtë fazë të procedimit penal. Diskutimi që lind në këtë rast është nëse kemi një regres në fazën e hetimit paraprak apo kjo vendimmarrje është pjesë e seancës paraprake dhe rolit të saj si një fazë që synon kontrollin e plotësisë së hetimeve dhe garantimin e të drejtave procedurale të të pandehurit.

22. Për arritjen në një përfundim në lidhje me sa më lart parashtroi, Kolegji vlerëson se duhet bërë një interpretim i normave procedurale që rregullojnë institutin e ri të seancës paraprake, por duke e lidhur me mungesën e reflektimit të kësaj fazë të re të procedimit për sa u përket afateve të paraburgimit. Kolegji çmon se parashikimi i figurës së gjyqtarit të seancës paraprake synon jo thjesht ushtrimin e një "kontrolli" mbi veprimtarinë procedurale të prokurorit gjatë hetimit paraprak, por, mbi të gjitha, garantimin e të drejtave të mbrojtjes, duke synuar edhe efektivitetin e gjykimit të çështjes penale në themel.

23. Në mungesë të parashikimit ligjor në lidhje me afatin e paraburgimit të konsumuar gjatë seancës paraprake, Kolegji vlerëson se duhet analizuar edhe përmbajtja e nenit 263 të KPP-së. Neni 263/2 i KPP-së në gjendjen aktuale edhe pas ndryshimeve të vitit 2017, parashikon se: "*Paraburgimi e humbet fuqinë në qoftë se nga dita e dorëzimit të akteve në gjykatë kanë kaluar afatet e mëposhtme, pa u dhënë vendimi i dënimit në shkallë të parë:*

a) dy muaj, ku procedohet për kundërvajtje penale;

b) nëntë muaj kur procedohet për krime që dënohen në maksimum deri në dhjetë vjet burgim;

c) dymbëdhjetë muaj, kur procedohet për krime që dënohen në maksimum jo më pak se dhjetë vjet burgim ose me burgim të përjetshëm.

23.1 Ndërsa, neni 263/6 i KPP-së përcakton se: *"kohëzgjatja tërësore e paraburgimit, duke marrë parasysh dhe zgjatjen e parashikuar nga neni 264, pika 2, nuk mund të kalojë këto afate:*

a) dhjetë muaj, kur procedohet për kundërvajtje penale;

b) dy vjet, kur procedohet për krime që dënohen në maksimum deri në dhjetë vjet burgim;

c) tre vjet, kur procedohet për krime që dënohen në minimum jo më pak se dhjetë vjet burgim ose me burgim të përjetshëm.".

24. Kjo dispozitë, në pikën "1" të saj, e lidh humbjen e fuqisë së paraburgimit të hetimit, me kalimin e afateve të parashikuara "*pa u dorëzuar aktet në gjykatë".* Interpretimi ligjor që duhet bërë nga Gjykata e Lartë, në këtë rast është nëse "dorëzimi i akteve në gjykatë" lidhet me momentin e parashikuar në nenin 327 pika 6, kur prokuroi në përfundim të hetimeve kërkon dërgimin e çështjes në gjyq apo në momentin kur gjyqtari i seancës paraprake disponon për pranimin e kësaj kërkese, sipas nenit 332/dh të KPP-së. Në këto dy dispozita ligjvënësi ka parashikuar: i. detyrimin për prokurorin që, së bashku me kërkesën për dërgimin e çështjes në gjyq, të depozitojë edhe aktet e provat që përmban fashikulli i hetimeve, sipas nenit 331, pika "4" të KPP; ii. detyrimin e gjyqtarit të

seancës paraprake, që kur vendos dërgimin e çështjes në gjyq, të përcaktojë aktet që duhet të përmbajë fashikulli i gjykimit (neni 332/ë) dhe më pas ta depozitojë këtë fashikull së bashku me aktet e masave të sigurimit, në sekretarinë e gjykatës kompetente (neni 332/f).

25. Në interpretim të neneve që kanë rregulluar institutin e seancës paraprake, Kolegji Penal niset nga kriteri teleologjik i normës dhe nga kriteri funksional i organit procedues, në rastin konkret të gjykatës. Pra, vlerësimi se në cilin moment gjykata ushtron funksionet kontrolluese vlerësuese të hetimeve paraprake dhe në cilin moment gjykata ushtron funksionet kushtetuese të bërjes së drejtësisë. Nga vendi që zë në renditjen e normave procedurale, i vendosur në kreun IX të KPP-së, "seanca paraprake", si dhe nga qëllimi i krijimit të kësaj figure të gjyqtarit të seancës paraprake, Kolegji vlerëson se ajo është një fazë e ndërmjetme procedurale, të cilën ligjvënësi nuk e ka përcaktuar as si pjesë e hetimit, por as si pjesë e fazës së gjykimit. Në rrethanat e parashtruara, në lidhje me llogaritjen e afateve të paraburgimit për këtë fazë, në mungesë të një parashikimi të saktë ligjor, Kolegji vlerësoi se duhet t'i referohemi natyrës së vendimmarrjes së gjyqtarit të seancës paraprake, nëse ky vendim i jep fund kësaj faze apo nëse aktet i kthehen prokurorit.

26. Kolegji vë në dukje se, në zbatim të nenit 327, pika "6" të KPP-së, prokurori me depozitimin e kërkesës për dërgimin e çështjes në gjyq, depoziton njëkohësisht edhe të gjitha aktet në gjykatë/gjyqtari i seancës paraprake. Ky moment procedural, sipas ligjit (shprehimisht në këtë nen parashikohet: "*në përfundim të hetimeve* ..."), shënon përfundimin e hetimeve paraprake. Në favor të këtij interpretimi të karakterit teleologjik, në përshtatje me qëllimin e ligjvënësit në parashikimin e këtij instituti procedural, është edhe përcaktimi i nenit 331 të KPP-së (kërkesa për dërgimin e çështjes në gjyq), që nënkupton përfundimin e fazës së hetimeve paraprake me kontestimin/atribuimin e akuzës të pandehurit dhe dërgimin e çështjes për gjykim. Është pikërisht kjo kërkesë (për dërgimin e çështjes në gjyq) e paraqitur nga prokurori në përfundim të hetimeve paraprake (përmbajtja e së cilës pasqyron në thelb akuzën e kontestuar prej këtij të fundit të hetuarit, i cili prej këtij momenti "fiton" statusin e të pandehurit, duke u akuzuar për një akuzë të caktuar), që "provokon" konstituimin e seancës paraprake si një moment kyç në funksion, sikurse u sipërcitua, të verifikimit të akuzës të atribuar të pandehurit, si për sa i përket aspektit të kompletueshmërisë së hetimeve të zhvilluara, ashtu edhe në drejtim të kualifikimit të saktë juridik të faktit penal të atribuar nëpërmjet akuzës, të pandehurit.

27. Neni 327 i KPP parashikon: "*2. Brenda afatit të parashikuar nga neni 324, i këtij Kodi, prokurori njofton mbi përfundimin e hetimeve paraprake të pandehurin, mbrojtësin e tij, si dhe viktimën ose trashëgimtarët e saj, kur identiteti dhe vendbanimi i tyre rezultojnë nga aktet e procedimit. 3. Njoftimi përmban përshkrimin e përmbledhur të faktit penal për të cilin procedohet, kohën dhe vendin e kryerjes, cilësimin juridik, lajmërimin për depozitimin e akteve në sekretari dhe të drejtën për t'u njohur me aktet dhe për të marrë kopje. 4. I pandehuri njoftohet, gjithashtu, se ka të drejtë që brenda dhjetë ditëve të paraqesë memorie e dokumente, t'i kërkojë prokurorit kryerjen e hetimeve shtesë, të bëjë deklarime apo të kërkojë që të merret në pyetje. Kur i pandehuri kërkon të pyetet, prokurori është i detyruar të procedojë me pyetjen e tij* ...".

28. Me kryerjen e këtyre veprimeve procedurale, nga ana e prokurorit merret vendimi për dërgimin e çështjes në gjykim, duke kërkuar diçka të tillë para gjyqtarit të seancës paraprake. Në këtë mënyrë prokurori ka mbyllur fazën e tij të hetimeve duke vlerësuar se i ka kryer të gjitha veprimet e nevojshme hetimore. Zakonisht në praktikë ky moment procedural korrespondon me përmbushjen e afatit të përcaktuar nga neni 263/1 përfshi dhe atë të nenit 327 të KPP-së. Kontrolli i hetimeve nga gjyqtari i seancë paraprake është konfirmim e kryerjes së hetimeve paraprake në funksion të një gjykimi efektiv e që garanton më mirë të drejtat e garancitë procedurale. Por duke qenë tipar i një kontrolli gjyqësor që realizohet në debat e kontradiktoritet në mes të palëve të thirrur në seancë gjyqësore nënkuptohet që kur gjyqtari i seancës paraprake vendos sipas nenit 332/dh të KPP-së ai

sillet si gjyqtari i gjykimit, në një gjykim të kufizuar, por pa marrë atributet e gjyqtarit të themelit për çështje të vlerësimit të fakteve, provave e fajësisë.

29. Sipas interpretimit sistematik të normës, seanca paraprake është shtuar si krye më vete (kreu IX, "Seanca paraprake"), me ligjin nr. 35/2017, datë 30.3.2017. Më përpara ne nuk kemi pasur një figurë të gjyqtarit të seancës paraprake, kemi pasur vetëm gjyqtarin e hetimit. Që në fillim të parashikimit të rregullave të dhëna nga neni 332 i KPP-së (i ndryshuar me ligjin nr. 35/2017, datë 30.3.2017, ndryshuar pika 1, shtuar pika 1/1, me ligjin nr. 41/2021, datë 23.3.2021) parashikohet se: *"... kërkesa për dërgimin e çështjes në gjykim shqyrtohet në seancë paraprake nga gjyqtari i vetëm. Kërkesa për dërgimin në gjykim të çështjeve të ndara nga i njëjti procedim penal shqyrtohen nga i njëjti gjyqtar i seancë paraprake. ... Gjykata vendos mbi kërkesën për dërgimin e çështjes në gjyq brenda 30 ditëve nga data e depozitimit të saj."*

30. Nga interpretimi i këtij rregullimi ligjor del se tashmë kemi një figurë të veçantë gjyqtari i cili ka kompetenca për të shqyrtuar në këtë fazë kërkesën e prokurorisë për dërgimin e çështjes në gjykim, shqyrtim i cili duhet të kryhet brenda 30 ditëve. Gjyqtari i seancës paraprake ka kompetencë për shqyrtimin e kërkesave të paraqitura nga palët e procesit penal, gjatë kohës që ky gjyqtar disponon me vendim për plotësimin e hetimeve, sipas nenit 332/ç të KPP-së shqiptare.

31. Disa nga llojet e kërkesave që mund të paraqiten nga palët e procedimit penal, gjatë kësaj kohe janë: zgjatja e afateve të paraburgimit, kërkesa që lidhen me masat e sigurimit (revokimi dhe zëvendësimi); kërkesa që lidhen me marrjen e provave të reja; kërkesa që lidhen me pavlefshmërinë e akteve procedurale dhe papërdorshmërinë e provave, të kryera këto gjatë kohës që gjyqtari i seancës paraprake ka disponuar me vendim, sipas nenit 332/ç të KPP-së shqiptare; kërkesa që paraqet i pandehuri për gjykimin e shkurtuar, pasi gjyqtari i seancës paraprake ka disponuar me vendim sipas nenit 332/ç të KPP-së shqiptare apo kërkesa për përgjimin e komunikimeve etj.

32. Kontrolli i hetimeve nga gjyqtari i seancës paraprake është në funksion të një gjykimi efektiv e që garanton më mirë të drejtat e garancitë procedurale të të pandehurit. Por, duke qenë tipar i një kontrolli gjyqësor që realizohet nëpërmjet debatit dhe në zbatim të kontradiktoritetit mes të palëve të thirrura në seancë gjyqësore, nënkuptohet që kur gjyqtari i seancës paraprake vendos sipas nenit 332/dh të KPP-së, ai ushtron funksione juridiksionale (si gjyqtar i gjykimit), në një gjykim të kufizuar, por pa marrë atributet e gjyqtarit që shqyrton themelin e çështjes, në lidhje me vlerësimin e fakteve, provave dhe fajësisë së të pandehurit.

33. Gjyqtari i seancës paraprake kontrollon hetimet paraprake dhe, nëse konstaton se akuza nuk është e plotë, urdhëron plotësimin e tyre sipas nenit 332/ç të KPP-së, duke përcaktuar drejtimet e hetimeve, afatin brenda të cilit ato duhet të kryhen, provat që duhet të ribëhen, si dhe cakton datën e seancës së re. Nenet 332/ç të KPP-së dhe 332/dh, parashikojnë dy situata të ndryshme rrethanash e kushtesh procedurale.

34. Kolegji vlerëson se, kur gjyqtari i seancës paraprake vepron sipas nenit 332/ç të KPP-së, duke urdhëruar plotësimin e hetimeve nuk disponon me vendim që i jep fund seancës paraprake. Në këtë rast, gjyqtari urdhëron kryerjen e veprimeve të mirëfillta procedurale hetimore e, për rrjedhojë, afatet e paraburgimit në këtë rast duhen llogaritur si afate të paraburgimit të fazës së hetimit. Kur gjyqtari i seancës paraprake urdhëron *plotësimin e hetimeve,* sipas nenit 332/ç të KPP-së, palët e procesit penal mund të paraqesin kërkesë për zgjatjen e afateve të paraburgimit. Afati i caktuar nga gjykata për plotësimin e hetimeve është në funksion të hetimeve, ndërsa afati i paraburgimit është autonom nga ai i hetimeve. Afati i caktuar nga gjyqtari i seancës paraprake gjithnjë duhet të jetë brenda afatit tërësor të hetimeve. Në momentin e kthimit të akteve prokurorit, lidhur me afatin e paraburgimit, nëse afati i paraburgimit përfundon gjatë periudhës kur aktet janë kthyer sipas kësaj dispozite, prokurori mund të kërkojë zgjatjen e afateve të paraburgimit, nëse më parë nuk i ka zgjatur ato, sipas nenit 264/2 të KPP-së.

35. Gjyqtari i seancës paraprake ka kompetencë të vendosë mbi kërkesat e paraqitura nga palët e procesit penal gjatë kohës që ai ka disponuar me vendim për plotësimin e hetimeve, sipas nenit 332/ç të KPP-së. Kërkesat e paraqitura nga palët për zgjatjen e afatit të paraburgimit, revokimin/zëvendësimin e masave të sigurimit, marrjen e provave të reja, konstatimin e pavlefshmërisë së akteve procedurale dhe papërdorshmërisë së provave, pranimin e gjykimit të shkurtuar apo për përgjimin e komunikimeve etj. shqyrtohen nga gjyqtari i seancës paraprake, gjatë kohës që ai ka urdhëruar plotësimin e hetimeve sipas nenit 332/ç të KPP-së. Një konkluzion i tillë bazohet në faktin se ligjvënësi ka parashikuar që bashkë me urdhërimin për plotësimin e hetimeve, gjyqtari i seancës paraprake cakton edhe datën kur duhet të përfundojnë hetimet, si dhe seancën e re.

36. Ndërkohë, me ndryshimet në KPP me ligjin nr. 41/2021, datë 23.3.32021, gjyqtari i seancës paraprake është kompetent për vijimin e gjykimit dhe zgjidhjen përfundimtare të çështjes, kur palët paraqesin marrëveshje mbi kushtet e pranimit të fajësisë dhe caktimin e dënimit, si dhe kur i pandehuri ka kërkuar gjykim të shkurtuar. Në shkronjat "b" dhe "c" të nenit 332/dh të KPP-së, parashikohet tashmë: "*që gjyqtari i seancës paraprake, pasi dëgjon diskutimet e palëve vendos:*

b) vijimin e gjykimit nga e njëjta gjykatë, kur palët paraqesin marrëveshje mbi kushtet e pranimit të fajësisë dhe caktimin e dënimit;

c) të ftojë palët të paraqesin diskutimet përfundimtare kur i pandehuri ka kërkuar gjykim të shkurtuar, pasi kryen verifikimin mbi gjendjen e akteve, sipas parashikimit të nenit 332/c të këtij Kodi.

37. Edhe në këtë rast, për këtë disponim të gjyqtarit të seancës paraprake, sipas pikave "b" e "c" të nenit 332/dh të KPP-së, i cili zgjidh çështjen përfundimisht, nuk është parashikuar nëse afatet e paraburgimit i përkasin gjykimit apo nëse janë afate autonome. Kompetenca e gjyqtarit të seancës paraprake për të vlerësuar nëse ka prova të mjaftueshme për ta dërguar çështjen në gjykim ose ajo për pushimin e akuzës ose të çështjes të përcaktuara nga shkronjat "a" dhe "ç" të nenit 332/dh të KPP-së, janë kompetenca të natyrës gjykimore, pasi në këtë rast gjyqtari i seancës paraprake bën një vlerësim tjetër nga ai i hetimeve paraprake. Një element tjetër që tregon se kjo fazë e procedimit ka një karakter juridiksional është edhe parashikimi i pezullimit të afateve të paraburgimit bazuar në nenin 265 të KPP-së nga ana e gjyqtarit të seancës paraprake. Pezullimi është ndërprerje e afateve të paraburgimit për shkaqe të parashikuara shprehimisht në ligj, afate që rifillojnë pasi të ketë rënë shkaku i pezullimit, dhe vazhdojnë për pjesën e pakonsumuar të tyre. Parashikimi i referimit nga ana e gjyqtarit të seancës paraprake i mundësisë së pezullimit të afateve të paraburgimit, sipas nenit 332/b, paragrafi 7, nënkupton një mundësi procedurale për të frenuar ecjen e pajustifikuar të këtyre afateve.

38. Pezullimi i afateve të paraburgimit nga ana tjetër, si një mundësi procedurale me nenin 265 të KPP-së, nga ana e gjyqtarit të seancës paraprake nënkupton që legjislatori është mjaftuar në këtë mundësi procedurale për të frenuar kalimin e afateve të paraburgimit, kur shqyrtimi në seancë paraprake nuk ecën për shkak të mungesës nga ana e të pandehurve. Pezullimi është ndërprerje e afateve për shkaqe të parashikuara shprehimisht ne ligj dhe këto afate rifillojnë, pasi të ketë mbaruar, ose të jetë hequr shkaku i pezullimit dhe vazhdojnë për pjesën e pakonsumuar të tyre.

39. Kur gjykata disponon për një nga shkaqet që ligji parashikon për pezullim të afateve të paraburgimit, këto afate nuk ecin, por rifillojnë pas heqjes së pezullimit. Kjo do të thotë, se vetë afati maksimal i paraburgimit nuk tejkalohet proceduralisht, por koha fizike e paraburgimit mund të jetë më e gjatë se afati tërësor. Po t'u referohemi shkaqeve të pezullimit të afateve të paraburgimit, ato lidhen me veprime dhe kërkesa të padrejta të mbrojtësit apo të të pandehurit, apo me mosparaqitjen apo largimin e mbrojtësit nga gjykimi. Pra, pezullimi i afateve të paraburgimit vendoset për shkaqe që kanë të bëjnë me sjelljen e të pandehurve e të mbrojtësve të tyre dhe jo me ato të organit të akuzës apo të gjykatës. Parashikimi i referimit nga ana e gjyqtarit të seancës paraprake i mundësisë së

pezullimit të afateve të paraburgimit, sipas nenit 332/b, paragrafi 7, nënkupton një mundësi procedurale për të frenuar ecjen e pajustifikuar të këtyre afateve.

40. Kolegji konstaton se në fakt, nga analiza e dispozitave që rregullojnë seancën paraprake, evidentohen elemente që të shtyjnë drejt konsiderimit të kësaj faze, në përbërje të fazës së hetimeve paraprake, referuar përcaktimit të nenit 332/ç të KPP-së (vendimi i gjyqtarit të seancës paraprake për plotësimin e hetimeve, duke përcaktuar drejtimin e tyre), si dhe të nenit 332/d, pika 3, të KPP-së (vendimi i gjyqtarit të seancës paraprake për kthimin e akteve prokurorit, kur ky i fundit nuk vepron për të bërë korrigjimet ose saktësimet e nevojshme të akuzës). Gjithsesi, konstatimi i këtyre diferencave në ushtrimin e funksionit të gjyqtarit të seancës paraprake, sipas Kolegjit, konsiderohet i pamjaftueshëm për të "eklipsuar" karakterin tendencialisht juridiksional të kësaj faze të procedimit penal (seancës paraprake), dhe përfshirjen e saj (për efekt të llogaritjes së afateve të paraburgimit të të pandehurit, sipas përcaktimit të nenit 263 të KPP-së) në një fazë tjetër, të ndryshme nga faza e gjykimit të çështjes (në shkallë të parë), të asaj të hetimeve paraprake. Kolegji çmon se qëllimi i dy dispozitave të cituara më lart është në funksion të kompetencës funksionale të gjyqtarit të seancës paraprake, në lidhje me kontrollin dhe verifikimin e akuzës së paraqitur prej prokurorit, në aspektet e përmendura më lart, për sa i përket nivelit (standardit) provues të "provave" (burimeve të provave në fakt) të mjaftueshme, për të "toleruar" (standardi minimal) gjykimin e çështjes (akuzës). Kjo kompetencë e gjyqtarit të seancës paraprake, që në thelb lidhet me verifikimin e kushteve të gjykueshmërisë së çështjes, ka diferenca edhe me funksionin e gjyqtarit të gjykimit të çështjes (akuzës) në themel, i cili duhet të verifikojë bazueshmërinë e akuzës në funksion të fajësisë së të pandehurit.

41. Diferencat e evidentuara më lart, në vlerësimin e Kolegjit, mbështesin konkluzionin se seanca paraprake, sipas ligjit procedural penal shqiptar, është një fazë e ndërmjetme, por që ka tipare juridiksionale.

41.1 Në interpretimin teleologjik të normave, për aq sa ka parashikuar legjislacioni ynë i ri procedural, kompetencën funksionale të gjyqtarit të seancës paraprake dhe duke iu përmbajtur karakterit funksional të organit procedues në këtë rast, arrihet në përfundimin se afati 30-ditor i paraburgimit që konsumohet gjatë gjykimit të çështjes para gjyqtarit të seancës paraprake, i takon fazës së gjykimit të çështjes në themel (në shkallë të parë), kur gjyqtari i seancës paraprake disponon, për:

- pranimin e kërkesës së prokurorit dhe dërgimin e çështjes në gjyq;
- vijimin e gjykimit nga e njëjta Gjykatë, kur palët paraqesin marrëveshje mbi kushtet e fajësisë dhe caktimit të dënimit;
- vijimin e gjykimit nga e njëjta gjykatë kur i pandehuri ka kërkuar gjykim të shkurtuar;
- pushimin e akuzës ose të çështjes apo deklarimin e moskompetencës dhe dërgimin e çështjes në gjykatën kompetente, në rastet e parashikuara në ligj, sipas nenit 332/dh, shkronjat "c" dhe "d" të KPP-së.

41.2 Ndërsa, për sa i përket situatës procedurale të parashikuar në nenet 332/ç dhe 332/d paragrafi i tretë i KPP-së, kur gjyqtari i seancës paraprake disponon: *"kthimin e akteve prokurorit"* për *"plotësimin e hetimeve*" dhe për "*korrigjimin dhe saktësimin e akuzës"*, pra me verifikimin e pamundësisë së konkludimit të seancës paraprake, në dy rastet e sipërcituara, Kolegji, konsideron periudhën e konsumimit të afateve të paraburgimit për llogari të fazës së procedimi penal, të hetimeve paraprake.

42. Sa më sipër, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, vlerëson që në lidhje me pyetjen e shtruar për njësim, duhet të arrihet në këtë përfundim njësues:

1. Afati i paraburgimit që konsumohet gjatë seancës paraprake i takon fazës procedurale të hetimit paraprak, kur gjyqtari i seancës paraprake disponon "Për plotësimin e hetimeve", sipas nenit 332/c dhe/ose "Për kthimin e akteve prokurorit për korrigjimin ose saktësimin e akuzës", sipas nenit 332/d, pika 3, e KPP-së.

2. Afati i paraburgimit që konsumohet gjatë seancës paraprake i takon fazës procedurale të gjykimit, kur gjyqtari i seancës paraprake disponon, për:

a) pranimin e kërkesës së prokurorit dhe dërgimin e çështjes në gjyq;

b) vijimin e gjykimit nga e njëjta gjykatë, kur palët paraqesin marrëveshje mbi kushtet e fajësisë dhe të caktimit të dënimit;

c) vijimin e gjykimit nga e njëjta gjykatë, kur i pandehuri ka kërkuar gjykim të shkurtuar;

ë) për pushimin e akuzës ose të çështjes apo deklarimin e moskompetencës dhe dërgimin e çështjes në gjykatën kompetente, në rastet e parashikuara në ligi, sipas nenit 332/dh shkronjat "ç" e "d" të Kodit të Procedurës Penale.

43. Duke u kthyer te rasti konkret, çështja objekt gjykimi, që i përket rekursit të paraqitur prej kërkuesit Vata, ndaj vendimmarrjes së Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës dhe asaj të Apelit Shkodër, të cilat lidhur me kërkesën për deklarimin e shuarjes së masës së sigurimit personal "arrest në burg" të caktuar ndaj tij, me vendimin nr. 25, datë 18.5.2020 (Gjykata e Rrethit Gjyqësor Kukës – gjyqtari për hetimet paraprake pranë asaj gjykate), Kolegji Penal, duke iu referuar konkluzionit njësues, sipas të cilit (shkronja "a" e pikës 1 të tij): "periudha e afatit të paraburgimit të konsumuar gjatë fazës të trajtimit të çështjes para gjyqtarit të seancës paraprake, kur prej këtij të fundit, është vendosur dërgimi i çështjes në gjyq, sipas përcaktimit të germës "a", të paragrafit të parë, të nenit 332/dh të KPP-së, konsiderohet/përfshihet, në cilësinë e afatit të paraburgimit të fazës së gjykimit (në themel, në shkallë të parë) të çështjes, të parashikuar në paragrafin e dytë të nenit 263 të KPP-së", konkludon mbi aplikimin e gabuar të ligjit procedural – përcaktimi i germës "a", të paragrafit të parë të nenit 332 të KPP-së – prej gjykatave të faktit (të shkallës së parë dhe të dytë). Si pasojë, Kolegji vlerëson se vendimmarrja e gjykatave të faktit, për sa i përket përllogaritjes të afatit të paraburgimit të konsumuar prej të pandehurit Vata, për periudhën prej datës 30.7.2020 deri më datë 6.11.2020, si afat të konsumuar gjatë fazës së hetimit paraprak, është i gabuar, duke ndikuar në këtë mënyrë edhe në vlefshmërinë e masës së sigurimit personal të "arrestit në burg", të caktuar ndaj tij.

44. Kolegji së pari vlerëson, se, në lidhje me masat e sigurimit, e drejta për të ushtruar rekurs kundër vendimit të gjykatës së apelit, është parashikuar shprehimisht në pikën 8, të nenit 249, të KPP-së, ku theksohet, se: "*Rekursi në Gjykatën e Lartë lejohet për shkelje të ligjit, brenda kompetencës së saj*". Në këtë vështrim, rekursi në lëndë të masave të sigurimit duhet të evidentojë shprehimisht shkeljen e ligjit, e lidhur kjo edhe me sa parashikon neni 432 i KPP-së, ku janë parashikuar shkaqet për të cilat lejohet rekursi në Gjykatën e Lartë. Kolegji thekson se juridiksioni rishikues i Gjykatës së Lartë, nënkupton shqyrtimin e rekurseve për shkelje të ligjit material dhe procedural, duke siguruar zbatimin uniform të ligjit apo zhvillimin e praktikës gjyqësore. Ligji nuk i jep Gjykatës së Lartë asnjë kompetencë për të shqyrtuar elementet materiale dhe faktike të ngjarjeve të hetuara, përfshirë nivelin e provave që mbështesin dyshimin e arsyeshëm apo elementet, që lidhen me vlerësimin e nevojave të sigurimit në rastin konkret.

45. Kolegji vlerëson, se, edhe në rastin e rekurseve në lëndë të masave të sigurimit, shqyrtimi i tyre lidhet ngushtësisht me pretendimet për shkelje të ligjit. Në këtë vështrim, shqyrtimi i fakteve dhe i provave/akteve edhe në këtë rast, del jashtë juridiksionit ekskluzivisht ligjor të Gjykatës së Lartë. Kolegji arriti në këtë konkluzion, pasi shtroi për diskutim nëse kushtet e kërkuara nga neni 266 i KPP-së mund të verifikohen në Gjykatën e Lartë, si gjykatë ligji apo duhen verifikuar në gjykatat e faktit. Ky diskutim lind pasi shqyrtimi i kushteve për caktimin e masave të sigurimit, siç mund të jetë ekzistenca në vijim e dyshimit të arsyeshëm të bazuar në prova ose/dhe shqyrtimi i kritereve si përshtatshmëria e masës së sigurimit apo analiza e proporcionalitetit, kërkon domosdoshmërisht edhe çmuarjen e provave/akteve të përfshira në fashikull, vlerësim të rrethanave të faktit dhe të nevojave të sigurimit, vlerësim të personalitetit të të hetuarit/dyshuarit, vlerësim të rrezikshmërisë së veprës penale dhe të autorit të dyshuar të saj. Kolegji vlerëson se, kufizimi në këtë rast është i lidhur

me pamundësinë e Gjykatës së Lartë për të caktuar masën më të përshtatshme të sigurimit, qoftë në favor apo kundër të dyshuarit.

46. Kolegji Penal, duke vlerësuar ligjshmërinë (e munguar) të vendimmarrjes së Gjykatës së Apelit Shkodër, por në të njëjtën kohë edhe pamundësinë faktike të tij për të disponuar korrigjimin e kësaj paligjshmërie, në mënyrë të drejtpërdrejtë, duke zëvendësuar dhe "uzurpuar" diskrecionin e gjykatave të faktit, çmon se vendimi i Gjykatës së Apelit Shkodër nr. 145, datë 24.6.2021, që ka vendosur "lënien në fuqi" të vendimit nr. 104, datë 12.6.2021, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës, duhet të prishet duke u kthyer çështja për rigjykim, pranë asaj gjykate si gjykata kompetente.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, mbështetur në nenet 438 dhe 441/1/, shkronja "c" të Kodit të Procedurës Penale,

VENDOSI:

1. Prishjen e vendimit nr. 145, datë 24.6.2021, të Gjykatës së Apelit Shkodër dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në atë gjykatë si gjykata kompetente.
2. Ky vendim për njësimin e praktikës gjyqësore publikohet në Fletoren Zyrtare të radhës.

Tiranë, më 1.11.2021.

Kryesues: Ilir Panda
Anëtarë pro: Albana Boksi, Klodian Kurushi, Sandër Simoni
Anëtarë pjesërisht kundër: Sokol Binaj

Procesverbal mbi motivet e kundërshtimit (të pjesshëm) të vendimit të Kolegjit Penal

I mbajtur nga unë gjyqtar Sokol Binaj, me cilësinë e anëtarit të Kolegjit Penal në disponim të të cilit rezultoi gjykimi (njehsues) i çështjes që i përket kërkuesit Durim Vata me objekt deklarimin e shuarjes së masës së sigurimit personal të "arrestit në burg", të caktuar ndaj tij, me vendimin nr. 25, datë 18.5.2020, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës, ardhur, mbi rekursin, e këtij të fundit, ndaj vendimit të Gjykatës së Apelit Shkodër nr. 145, datë 24.6.2021, që kishte vendosur miratimin e vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Kukës (nr. 104, datë 12.6.2021), që, nga ana e tij, kishte vendosur rrëzimin e kësaj kërkese, me të cilin paraqes motivet e kundërshtimit (të pjesshëm) të vendimit (njehsues) të këtij Kolegji, në justifikim të votës sime (pjesërisht) kundër këtij vendimi.

Me vendimin nr. 00-2021, date 1.11.2021, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në cilësinë e Kolegjit njehsues të praktikës gjyqësore, sipas përcaktimit të nenit 438 të K. Pr. Penale, ka vendosur:

Prishjen e vendimit nr. 45, date 24.6.2021 të Gjykatës së Apelit Shkodër dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim, në atë Gjykate, si gjykata kompetente.

Ndërsa për sa u përket përfundimeve njehsuese, të realizuara në kuadrin e këtij gjykimi, prej këtij Kolegji, është konkluduar, si me poshtë:

1. Afati i paraburgimit që konsumohet gjatë seancës paraprake i takon fazës procedurale të hetimit paraprak, kur gjyqtari i seancës paraprake disponon për "plotësimin e hetimeve", sipas nenit 332/c dhe/ose "për kthimin e akteve Prokurorit për korrigjimin ose saktësimin e akuzës", sipas nenit 332/d, pika 3 e K. Pr. Penale.

2. Afati i paraburgimit që konsumohet gjatë seancës paraprake i takon fazës procedurale të gjykimit, kur gjyqtari i seancës paraprake disponon, për:

a) pranimin e kërkesës së Prokurorit për dërgimin e çështjes në gjyq;

b) vijimin e gjykimit nga e njëjta Gjykate, kur palët paraqesin marrëveshje mbi kushtet e fajësisë dhe të caktimit të dënimit;

c) vijimin e gjykimit nga e njëjta Gjykate kur i pandehuri ka kërkuar gjykim të shkurtuar;

d) për pushimin e akuzës ose të çështjes apo deklarimin e moskompetencës dhe dërgimin e çështjes në gjykatën kompetente, në rastet e parashikuara në ligj, sipas nenit 332/dh, shkronjat "c", "e", "d", të K. Pr. Penale.

Lidhur me konkluzionet njehsuese të Kolegjit Penal, të sipërcituara, ndaj të njëjtin qëndrim me shumicën, me përjashtim të momentit, të përfundimit – konkluzionit – njehsues, të përcaktuar në pikën 1, sipas të cilit, konsiderohen me cilësinë e "afateve të paraburgimit të konsumuara gjatë fazës së hetimeve paraprake", afatet e konsumuara, si rrjedhojë e vendimmarrjes së këtij gjyqtari – të seancës paraprake – për të "degraduar" – kthyer – çështjen në disponim të prokurorit, pra, në fazën e hetimeve paraprake, nën justifikimin e "plotësimit të hetimeve" apo të "korrigjimit dhe të saktësimit të akuzës prej prokurorit", për të cilin kam mendimin, në saktësim të konceptit, se vërtet, afatet e konsumuara në plotësim të rekomandim/urdhërimeve të gjyqtarit të seancës paraprake, duhet të konsiderohen me cilësinë e afateve të fazës së hetimeve paraprake, por të afateve të rifilluara, të rillogaritura, nga e para, në të njëjtat kushte sikurse, në rastet e parashikuara në paragrafin e katërt, të nenit 263 të K. Pr. Penale, për afatet e paraburgimit, të fazave të gjykimit të çështjes në shkallë të parë dhe të dytë, me rastin e prishjes së çështjes nga gjykatat superiore, të Apelit dhe të Gjykatës së Lartë, të cilat fillojnë të llogariten rishtazi, nga e para, gjithnjë, të toleruara, prej afatit të kohëzgjatjes tërësore të paraburgimit, eventualisht të paezauruar.

GJYQTAR
Sokol Binaj